AÑO XXXIII — N.º 779 BARCELONA, 1.º FEBR. 1924

la Academia Calasancia.

Fundador: RDMO. P. EDUARDO LLANAS, SCH. P.

La música religiosa

El gust musical del nostre poble s'ha depurat. Avui omple les sales de concert i aplaudeix amb entusiasme les obres dels grans mestres. Els clàssics ens són familiars. Però cal confessar que malgrat els avenços de la música profana, les obres religioses de gran volada són gairebé desconegudes. La nostra gent encara s'enterneix amb la música llampant i teatral. El mestre Millet, una de les glòries més legítimes de Catalunya, ens ha fet conèixer les obres dels polifonistes que han donat més glòria a l'Església; però els nostres organistes, — parlem en general, — segueixen tenint el mal gust d'interpretar música trivial. Hi ha certament homes de bon gust que saben gustar la mel de les obres dels grans músics, però la gran majoria seguiexen aferrats a la música vulgar.

El temple és la casa de Déu i, per tant, no havem de profanar-lo executant-hi composicions dolentíssimes que no tenen cap valor musical. Els cants que ressonen sota les voltes dels temples, haurien d'ésser purs i espirituals.

No havem de cantar per tal que es delectin les nostres oïdes, sinó perque l'esperit aixecant-se de la pols de la terra, vagi a unir-se intimament amb Déu. El cant sagrat acosta l'home a son Criador. Aquests cants havem de cantar-los amb dignitat. Sapigueu, diu Sant Benet, que no és per la dolcesa de la veu, sinó per la puresa del cor, que podem aconseguir que Déu ens escolti. Diu Sant Agustí, que molts fidels són escoltats, sense arribar a descloure els llavis i que altres no ho són malgrat fer grans crits. Havem de cantar dignament, sense estrafer la veu. L'home, no té necessitat de imitar la veu feble i esprimatxada de les dones.

La seva veu ha d'ésser viril i noble. Si ensenyessim de cantar, el poble cantaria, car la música és gairebé estimada per tots els homes. La música ha començat en tots els pobles per ésser religiosa.

Fins a les darreries del segle XV en les esglésies s'usà unicament el cant pla. Després els músics començaren d'escriure composicions originals. S'estengué el costum d'executar música enigmàtica, que no era sinó una combinación artificiosa de sons.

L'Església no podia permetre que s'estengués aquesta música perniciosa i el Concili de Trento, donà orientacions i digué com havia d'ésser la música religiosa.

Palestrina fou un dels primers músics que volgué sotmetre's a les prescripcions de l'Església i començà d'escriure obres meravelloses. Aquell gran músic, seguint l'exemple dels seus predecessors havia escrit una missa a cinc veus sobre la famosa cançó de l'home armat, plena d'enigmes musicals. Quan bandejà els convencionalismes d'aquella època, és quan produí obres de veritable mèrit. Per què els nostres mestres de capella, han de retre servitud a la música profana, pos-

tergant els grans compositors que donaren impuls a la música religiosa i se sotmeteren a les prescripcions de l'Església ?

Palestrina és gairebé oblidat. Les seves obres, que passen de dues centes, foren curosament publicades per l'Abat Baïn. Abans de Palestrina, la música havia deixat d'ésser bella, per convertir-se en música sàvia. La melodia pura anava desapareixent. En les èpoques de decadència no es considera sinó bo, ço que té un valor purament material. No és d'estranyar que en aquells temps que s'introduiren en els temples les imatges d'or i d'argent, arribés a enviar-los una música ampulosa i rica en sonoritats, però buida i convencional.

Vitòria fou un dels primers músics que adoptà l'estil de Palestrina. Aquest músic tan injustament oblidat, tan gran i d'un mèrit extraordinari, no trigà a imposar-se i a fer-se cèlebre. Les seves obres les dedicà al Papa Gregori XIII.

El segle XVIII, pot anomenar-se per antonomàsia el gran segle musical. Ha estat l'època més fecunda i la que ha produït músics de més ingeni. Segurament aquells músics produiren obres d'una gran bellesa i d'una fonda religiositat, perquè procuraven posar son talent al servei de Déu i no prenien part en les festes profanes. Gairebé tots eren organistes, no es pot servir a dos senyors.

Si voleu escriure a l'ensems música que afalagui els sentits del vulgus i que sigui agradable al món i música religiosa, no reïxiran pas els vostres propòsits. Per escriure música religiosa cal ésser pur. Un home materialitzat podrà bé o malament compondre una obra profana, però no podrà escriure un cant espiritual. Com diu Sant Agustí, canten per Déu aquells que viuen per Déu i lloen son nom aquells que treballen per la seva glòria.

Bach, el geni més portentós de la música religiosa, era organista. Els seus chorals són sublims i meravellosos, perquè sapigué viure la música religiosa.

Rameau, considerat com el més savi teòric francès, era també a més d'un gran compositor un gran organista. Haen-

del, el gran autor de l'Oratori del Messies, per bé que havia escrit música profana, devers l'any 1740 prengué la resolució d'escriure unicament música religiosa.

Els grans músics Haydn i Mozart, per bé que eren fondament cristians i escriviren algunes pàgines immortals, no podem considerar-los com músics religiosos. El notable musicòleg francès Clement, fa observar referint-se a Haydn, que la vivacitat de son esperit i la tendresa amable i graciosa de sos pensaments no es presten a la gravetat i a la malenconia que reclama l'expressió dels sentiments religiosos. Beethoven, és també pregonament religiós, pensador i a la vegada somniador. Concebia Déu, com observa un autor, d'una manera enlairada, filosòfica, metafísica i la seva ànima inquieta lluitava contra el dubte.

Si tenim, doncs, tants tresors, no és just que continuem donant bel·ligerància a aquests músics mundans que converteixen el temple en un teatre. No tenim necessitat de grans orquestres ni de tenors amb veu afemellada.

L'orgue, el més meravellós de tots els instruments, és suficient per acompanyar els cants religiosos. El Papa Vitalià, devers l'any 660 l'introduí en els temples. Si el públic no sent gaire predilecció per aquest màgic instrument, és perquè no tenim gairebé organistes. L'orgue és l'instrument que es toca més malament, perquè els que el toquen ho fan moltes vegades sense preparació. Els mals organistes converteixen l'orgue amb un sac de gemecs i amb una barreja esgarrifosa d'estranyes sonoritats. L'orgue és una orquestra i deu tocar-se amb gran netedat i amb una gran agilitat de dits.

Procurem tots esmenar-nos i pensar que en la casa de Déu no hi tenen cabuda les vulgaritats i que per humils que siguem, estudiant podrem perfeccionar-nos, per tal que la nostra obra sigui meritòria i el poble vagi coneixent la veritable música religiosa.

J. CIVERA I SORMANI

L'obra de Mn. Baldiri Rexach

DELS obradors d'Octavi Viader, mestre impressor de Sant Feliu de Guixols, ha sortit una nova edició de les "Instruccions per la ensenyança de minyons" de Mn. Baldiri Rexach.

El llibre, tirat d'una faisó acuradíssima i elegant, apar un bell exemplar del segle XVIII. Ha estat respectada l'ortografia de l'autor i també la sintàxi i el lèxic malgrat els barbarismes i les errades. Això li dóna un caient arcàic, que col·loca el lector en el periode nebulós de la dissetena centúria. L'edició ha estat dirigida per la "Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana"; les despeses han estat satisfetes per un català nobilíssim desitjós que son nom resti ignorat.

L'any passat LA ACADÈMIA CALASÀNCIA parlà de Mn. Rexach en donar compte de l'homenatge que Catalunya reté al prevere-pedagog en el poble on exercí son ministeri.

Avui vull aprofitar l'avinentesa de l'aparició de la vuitena edició de "Instruccions" per escriure algunes consideracions sobre la personalitat pedagògica de Mn. Baldiri Rexach.

Nasqué l'il·lustre pedagog a Bell-lloch, bisbat de Girona, pel gener de 1703. Ordenat de sacerdot fou nomenat Rector de Sant Martí d'Ollers el 26 d'abril de 1730. El primer de febrer de 1781 lliurà l'ànima a Déu; son cos jeu en una tomba de l'esglesiola de Sant Martí. Mig segle passà Mn. Rexach regint la parròquia i en l'ensenyament dels nois. Fruit del seny racial i de sa llarga experiència és el famós llibre "Instruccions per la ensenyança de minyons".

La tasca que nostre pedagog realitzà durant sa llarga vida en la rectoria d'Ollers restà molt temps inconeguda. Han estat els distinguits mestres En Jou i Olió i Martí Tauler els que, en aquests últims anys han fet reapareixer la noble figura de Mn. Rexach. Abans n'havien parlat Torres Amat en "Memorias para ayudar a formar un Diccionario crítico de los escritores catalanes"; el Dr. Torres i Bages en la "Tradició catalana" i en Rius i Borrell en "El Monitor de Primera enseñanza".

L'homenatge que li reteren pel juliol passat, totes les societats culturals de Catalunya — en les quals hi figurava "*Acadèmia Calasància*" — el motivaren les justíssimes paraules que Mn. Rexach escrigué sobre l'ensenyament en llengua materna. La seva veu fou la d'un solitari que en mig del boirosíssim setcents demanà amor i respecte a l'expressió de l'ànima del poble.

Però, ultra l'assenyada doctrina apuntada, el llibre de Mn. Rexach té un conjunt de sàvies concepcions pedagògiques de cabdal importància, les quals el fan mereixedor de la simpatia de tots els homes consagrats a l'educació dels infants i adolescents.

Llegint les "Instruccions" hom s'adona desseguida del caràcter eminentment pràctic que tenen; són ben bé fruit d'un home d'experiència. Si bé la seva obra en part està inspirada en "Traité des études" de Charles Rollin es veu clarament, que les doctrines exposades són viscudes i els preceptes i consells són donats per un laboriós guiat per rectes principis pedagògics. No poden ésser escrits per un home exclusivament especulatiu algunes de les pàgines que Mn. Rexach dedica a l'educació i instrucció del noi. En elles es veu ben clar el coneixement perfecte que tenia de la psicologia dels minyons.

En el capítol primer de les "Instruccions" en tractar de les qualitats del mestre senyala com a primària el desig d'educar-los bé i diu: "Y perque los Mestres tingan sempre aquest bon desitg, serà molt bo, que considerian que per rahó de son Ofici estàn obligats à ensenyar à sos Deixebles, tant en lletres com en costums, tot quant poden apendrer; de manera, que los Mestres estan obligats a dar las ensenyanças, segons la capacitat de cada Deixeble, y per això estan obligats a examinar las capacitats de sos Deixebles, perque aixís pugan proporcionar las ensenyanças a sa capacitat".

Per tal d'aclarir i avivar l'esperit càlidament recomana l'estudi de les Matemàtiques, Geometria, Aritmètica, Música i Astronomia i diu als mestres "que se contentian de proposar als Deixebles las cosas més fàcils y naturals de les Mathematicas, perque lo esperit y llums dels Minyons és molt débil; y aixís facilment se ofuscan y se perturban, y quan ells cauen en aquest ofuscament y perturbació, es gran locura forcejarlos y obligarlos a que acertian à dir lo que se ha de dir, perque quant mes lo Mestre insta e importuna, que responga lo que deu respondrer, tant més se perturba e ix de tino; y mes desllisa en respondre disbarats. Per lo que deuen los Mestres, en la pràctica y ensenyança que fan a sos Deixebles, procehir y ensenyar ab un modo clar y proporcionat a sa capacitat; esperant que després en lo degut temps los principis clars y generals y les conseqüencias que inmediatament se infereixen de estos principis donaràn lo degut fruyt en son esperit."

Vol també Mn. Rexach que la cultura del mestre sigui adaptada a totes les inteligències i vol alhora compenetració amb els deixebles. Altrament sense la adaptació és "com si un volgués fer veurer les cosas en una nit obscura."

Exigeix també el coneixement del noi per a la formació moral. "Suposat que lo fi que deuen tenir los Mestres és de formar bé lo esperit dels Minyons à cuya formació se deuen dirigir y encaminar totes les instruccions y ensenyanças dels Mestres y Deixebles, perçó la primera cosa que los Mestres deuen fer es coneixer les capacitats, lo geni, les inclinacions, los vicis y virtuts de sos Deixebles, perque aixís a cada hu pugan dar les instruccions, avisos y aplicacions que li son necessarias per formar be son esperit; perque no tots se han de midar ab una mateixa mida, ni reglarse ab una mateixa regla."

El coneixement del noi mena Mn. Rexach a belles conseqüències sobre l'orientació professional. "Per lo que deuen advertir, que encara que en tots los Arts y Oficis pugan fer bona fortuna o adquirir bens y conveniencias per passar esta vida y mérits per alcançar després lo Cel, es molt difícil que rehiscan en aquells a qui no tenen inclinació, encara que sos Pares o altres Parents los ho aconsellian, perque quan la naturalesa de un home no te inclinació a un Art o a un Ofici, tots los avisos per exercirlo be, valen molt poch, perque no donan geni, ni inclinació alguna. Pero al contrari poden tenir gran esperança de fer be sa fortuna en aquell a qui tenen inclinació en lo cor, y la capacitat y gracias naturals per exercirlo be... Ni los Pares, ni los Parents propinguos de un Minyó, no lo deuen obligar, ni a pendrer algun estat, ni algun Ofici o Art per passar la vida, contra la sua inclinació y geni, sino que després de haverli representat tot lo be y mal que es troba en los estats o en los Oficis deuen deixarlo ab tota llibertat per elegir y pendrer aquell, a qui ell judica per més útil y convenient per ell, al qual te major inclinació, geni y capacitat."

En estudiar les fonts del llibre de Mn. Rexach hom l'ha afiliat a l'escola pedagògica de Port-Royal. En fer aquesta classificació no es vol pas dir que nostre Pedagog s'avingui del tot amb els mestres port-royalistes. Mn. Rexach, com notà en un bell article En Lluís Nicolau d'Olwer, s'inspirà en "Traité des études" de Charles Rollin, Rector de la Universitat de París, en el començament del segle XVIII. Alguns capitols de "Instruccions" són trets del llibre del cèlebre humanista francès. I Rollin, encara que no en totes les matèries segueix les doctrines pedagògiques de Port-Royal.

Moltes pràctiques instructives i educatives rexaquianes s'adiuen molt a les usades en les "Petites Ecoles" fundades a Port-Royal des Champs per l'Abbé Saint-Cyran Jean Duvergier de Hauranne. Doctrinalment però totes les pràctiques disciplinars de Mn. Rexach es funden en la doctrina catòlica. Es per això que no es deixa mai endur nostre Pedagog per l'ombriu pessimisme jansenista. I és també per això que en alguns punts difereix dels métodes port-royalistes. En les pàgines de "Instruccions" hi lluu sempre la joia i l'optimisme cristians.

A Port-Royal se substituí l'antic rigorisme per l'afable tractament; l'afabilitat però, dels solitaris fou minorada i a

voltes anul·lada per llur aspecte adust, provinent del concepte que Saint-Cyran i els seus tenien de la naturalesa humana.

A l'Escola Parroquial de Sant Martí d'Ollers se suprimiren també els càstigs corporals, però hi regnà alhora la afabilitat i la joia indispensable per a una recta educació. Aquest és el concepte que hom dedueix de la lectura del capítol XIV de les "Instruccions", en el qual tracta de la soletat, conversa, visites, divertiments i jocs dels minyons.

Tampoc s'avé Mn. Rexach amb els port-royalistes en ço, que es refereix a l'educació de la dona. En les *Petites Ecoles* la formació de les noies estava a càrrec de Jacqueline Pascal, Soeur Sainte-Eufemie. El retraiment, l'austeritat, la malfiança eren la característica d'aquelles escoles, on només era permés l'ensenyament de les primeres lletres. En totes les coses agradoses Jacqueline Pascal hi veia motiu de perdició; vedà tota familiaritat i amistat entre les alumnes i prestà la màxima atenció als exercicis de memòria per tal de distreure l'esperit i impedir els mals pensaments.

Mn. Rexach afirma primerament que "lo esperit de les donas és tan capàs de apendrer las ciencias com lo esperit dels homens." Parla seguidament de la utilitat que pot reportar a una dona soltera o vídua el coneixement del llegir i escriure i de les ciències humanes. En esmentar els perills que hom pot topar en l'educació de la dona diu unes paraules, amb les quals acabaré aquest article, que evoquen a la memòria el llibre de Lluís Vives, "De institutione feminæ christianæ". "Ni me digau que las sciencias humanas fan tornar a las donas superbas, vanas y orgullosas, perque aquest mal efecte causan també las sciencias humanas en los homens quant no son reglades per la charitat y temor de Deu; pero si las sciencias humanas son regladas de la charitat y temor de Deu no fan tornar superbos, vans, ni orgullosos, ni als homens, ni a les donas, perque tant solament se usan per lo servei de Deu, del pròxim, o per utilitat propia."

Amb les paraules que de Mn. Rexach he transcrit, hom pot adonar-se perfectament de la valor que tenen les "Instruccions" escrites en mig del segle XVIII densíssim de boires per a Catalunya.

Joan PROFITOS, Sch. P.

La flameta

VIATJAVA dies enrera en un departament de primera classe, del tren mixte de Saragoça. El vagó, que als seus bons temps havia sigut confortable i que prou es devia recordar dels orígens de la fortuna d'En Girona, era naturalment d'aquell tipus que la gent n'acostuma a dir "capces de mistos". Encara li restaven senyals prou evidents, damunt de les finestres, de que en altres temps hi havia hagut cortinetes, amb l'objecte, tant secundari per cert, de que els passatgers d'aquelles èpoques no fossin molestats pel sol. Altres senyals, tan característiques com les anteriors, donaven la impresió de que d'aquells temps amb ara han passat molts anys i qui diu anys diu "dividendos". No comentem altres detalls particulars, per a no fer perdre el temps a ningú, tota vegada que ara com ara el savi Einstein, amb les seves teoríes ho ha trasvalsat tot i amb elles hi ha donat, sino una raó, una cosa que pot semblar-ho.

Viatjava doncs en tren i amb direcció a Barcelona. Tornava cap a casa. Al pujar a la *meva* estació, el departament per mi escullit, anava bastant plè, de manera que un cop jo aposentat, només restaren dues places vacants a disposició dels primers opositors. El vagó estava convertit amb una cambra *ad hoc* per a banys solars. Era una mena de *solarium* amb rodes. El sol ponent ens enviava els seus raigs horitzontals, que es projectaven contra tots nosaltres, obligant-nos a fer tota mena de ganyotes ben grotesques. Sortosament no va durar gaire estona. El sol s'amagava darrera d'una muntanya i el vagó poca estona després era tot ell una penombra. El dia acabava de finir i al sostre del departament, dins d'un globus de cristall, en el qual també, a la vegada, hi cimbrejava en totes direccions una embassada verdosa de petroli, hi crema-

va un llumet trist i miserable. Una flameta de *plantilla* amb *haber y descuento*, que s'anava esllanguint cada cop més.

Els meus companys de viatge que anaven llegint, varen tenir que resignar-se a plegar llurs noveles o diaris. Un viatjant, del comerç i de la indústria, intentà acabar el capítol que prou devia ésser interessant, apropant el llibre a aquella flameta de munició que anava perdent per moments la seva vida. A la finestrella de la dreta un senyor que anava llegint "*El Sol*" va tenir que fer com el viatjant: plegar la lectura, i butzinar uns mots protestatius del que passava, al seu veí, que anava enfront seu, el qual va donar plè assentiment a tot el que li deia.

El senyor de "*El Sol*" per el que parlava, prou es veia que no era del país. Era un home de uns cinquanta cinc anys. El bigoti retallat que lluïa, al seu lloc característic, així com també uns quants cabells que li sortien dessota la boina bilbaina, eren ben blancs. El seu vestir, els seus guants, les sabates pulcrament cirades, presentaven a un senyor polit i correcte.

La conversa començada amb el seu veí en veu baixa, la varen anar pujant de to, de manera que tots sentiem les seves esplicacions i fins alguna vegada es dirigia cap als demés. Tenia una conversa de una presentació bonica i curada, savia expressar-se i dir el que volia. El meu veí de la dreta parlava poc. Anem a dir que li mancava temps per a poder parlar, car el seu interlocutor quasi no li donava temps per a contestar.

Aquest senyor era un home de negoci, però de negoci gros. D'aquests que han seguit mig món i que l'altre meitat la seguirà a no trigar molt. Home de negoci, amb sucursals arreu de la terra. Era de Guissona. Devant meu hi portava a una senyora dels voltants de Lleida que acompanyava al seu fill a l'Internat de Sarrià. Tots aquests doncs, el senyor de "*El Sol*", el de Guissona, la senyora dels voltants de Lleida i el seu fill, el viatjant del comerç i de la indústria i jo erem els que quasi ompliem aquell departament de primera classe, tot fent via cap a la capital, tots plegats enllumenats per aquella flameta que es va anar fent mestressa del vagó mentre el comboi entrava tot xano xano a la ciutat de Manresa.

"Manresa, estació", qui no la coneix? Moviment de gent, de farcells, baguls i senatjos. Truites i llonguets van en totes direccions. Al Restaurant l'abocador, amb aquella calma que li és tan característica, va d'un cantó a l'altre, tot arrose-

gant els peus, abusant del limit d'elasticitat dels nirvis dels viatgers neòfits, poc acostumats a beure d'aquell suc que ell reparteix amb tanta prodiguitat.

Al sortir de Manresa, anem amb tot el departament ple. Ara ja som vuit. Ja hi som tots. Dos fabricants d'aquells que fan el camí a diari, han completat la cabuda reglamentària. Ja fem el pas. Els nous companys, són joves, vesteixen molt correctament. Entraren parlant de "futurs" i de la "planta jove" i de totes aquelles coses que, als d'aquesta branca de la producció, els preocupa tant.

Tots anem una estona callats. Té la paraula el vagó, que parla per boca de les rodes, que salten de rail a rail en un ritme marcat, que jo aprofito per a buscar-hi una tonada de vals que després es transforma amb americana. Tinc la seguretat que els demés fan el meteix. Amb la cantarella de les rodes i amb el balancejament característic, a tots els cotxes del tren mixte, ens anem ensopint. Ja n'hi ha que dormen i automàticament, com obeint a un mecanisme el departament es va posant a mitja llum fins, que aquella flameta acaba per desaparèixer i ens deixa a les fosques.

El viatjant del comerç i de la indústria, es queixa tot seguit i jo li replico que per a dormir anirem millor així.

—Això només passa en aquesta casa. I encara diuen que ara anem tant bé!

—Però vol anar millor? Si només portem deu minuts de retard!

El senyor de Guissona també s'hi fica i ens explana una conferència sobre el què són els carrils del Nord d'Amèrica i ens parla de la travesia de l'Est a l'Oest amb aquells explèndits vagons Pulman i de moltes altres coses d'aquell país que tots coneixem de vista, per mediació del cinema. El col·legial, també pren un torn, en pro, dels carrils americans i parla per lo que li ha contat un *Padre* que ha tingut a classe i que ha viatjat molt per aquells baralts. Aquell "mil-homes" per una estona es fa amo de la conversa i tots li prestem l'atenció merescuda, amb gran satisfacció de la seva mare, que amb tot i estar voltada de tenebres, ens fa arribar a nosaltres el seu respirar triomfant. Els dels "futurs" en aquesta conversa pan-americana no s'hi han ficat. L'experiència i el bon criteri els ha fet callar. Ells ja prou saben que aquell país, és aquell país i prou.

Passem per devant dels macissos rocosos de Montserrat. La nostra mirada es gira envers la muntanya Santa i els ulls de

la nostra fe veuen aquell recó on hi té son reial seti la Mare de Déu, aquella llàntia que crema nit i dia, aquella flameta que no s'apaga mai, un punt brillant i centellós que espurneja en aquell replec fosc de la muntanya, mantinguda pel prec seguit i fervorós dels seus vassalls.

Marxa altre cop el comboi i nosaltres continuem a les fosques. El senyor de la boina, que si no és de la casa ha de ésser quelcom que ha merescut els respectes i excuses del *Revisor*, va molt cremat. A cada estació treu el cap per la finestrella mira en totes direccions i intenta donar ordres, però tot és endebades tot resta igual i a les fosques. La conversa torna reanimar-se. Es parla de coses espirituals. D'ideals purs i elevats. De sentiments que arriben a l'ànima. Al principi amb la temença de no ferir susceptibilitats. Després vista la unanimitat dels que prenen part a la "junta", amb més coratge. Després amb tota l'ànima i l'ideal sura per tot arreu. El nostre cor s'esplaïa i damunt de cada testa, em sembla observar com una llengueta de foc, com un punt brillant i centellós. Com aquella flameta de Montserrat que va aumentant sa intensitat; però, tot d'una s'apaga.

Hem entrat a Terrassa. Aquell senyor de la boina i de "*El Sol*" que durant la nostra esplaiosa conversa havia restat ensopit i callat abandona amb mal humor el departament i gesticulant amb fúria, el veiem allunyar-se del tren... Sensació. L'home torna al seu seti tot remugant mots incomprensibles.

Posat el tren en marxa torna a reanimar-se la conversa suspesa. L'ideal torna abrandar als companys de ruta i aquella flameta altre cop i amb més intensitat que abans, torna a lluir ja, i es converteix amb antorxa potent que inflama el cor de tots i el nostre vagó vist de portes enfora deu semblar un estel de cua fosforescent en ruta...

Entrem a ciutat sense adonar-nos-en. El camí ha sigut curt per a tots. Al tornar a la realitat, el senyor de Guissona, ens fa adonar que el llumet del globus torna a cremar i tots ens quedem meravellats d'aquest descobriment... Com es estat això? Ha sigut per art d'encantament?

—Ha sigut per la meva influència—respon el senyor de "*El Sol*" i de la boina amb la seva harmoniosa parla.—Ha sigut a Terrassa quan gràcies a la meva protesta he aconseguit que el Cap d'estació m'escoltés, però vostès extassiats amb la seva conversa no se n'han donat compte. Així són vostès en totes les coses! Són uns desagraïts!

Aguilar de SAGARRA

La rabassa morta

AQUESTA institució que ha sigut coneguda amb les denominacions *d'arrel morta* i *de primeres cepes*, consisteix amb el contracte pel qual el propietari d'una terra cedeix a un rabassaire o rabasser l'ús i fruïment de la mateixa, per tal que la planti de vinya, durant el temps que duri la vida dels ceps plantats, obligant-se al pagament d'una pensió anyal consistent en una part dels mateixos fruits.

La duració d'aquest contracte pot ésser la de la vida dels ceps plantats, que ha sigut considerada per la jurisprudència en cinquanta anys. Es permet al rabassaire, segons costum establert a Catalunya i reconegut per sentència de la nostra Audiència, renovar els ceps morts per mitjà de mogrons, colgats o capficats, sempre que el seu número no passi de les dues terceres parts de la vinya, puix en aquest cas es donaria per rescindit el contracte.

La rabassa morta que, segons autors autoritzats, va aparèixer a mitjans del segle XVI, per la necessitat esdevinguda als grans propietaris de donar a conreuar les grans extensions de terreny que poseíen, imposibilitats de fer-ho ells matei-

xos. Mercès a aquesta institució i a l'abundós cultiu que de les vinyes es feia en aquella època, especialment a les comarques de la costa; cumplí durant molt temps una necessitat social i va contribuir a lliurar a la nostra terra de les lluites de la pagesia que varen ensangnar tota l'Europa.

Mes aquesta institució en els moments actuals, ha perdut la importància que havia tingut en altres temps, degut, principalment, a la regulació de que ha sigut objecte pel Còdi Civil, el qual, en un sol article, el 1656, ha volgut recullir tot el referent a aquesta matèria, amotllant en una sola forma, les diferentes que presenta, segons la qualitat de la terra, situació, distància dels centres de consum, i demés circumstàncies que fan d'aquest contracte impossible d'una unificació.

Sembla contrària a aquesta afirmació, el moviment que es troba arreu de Catalunya amb el nom de *rabassaires* i que el veiem reflexat en aquet sens fi d'asamblees, mítings, campanyes electorals, conferències, etc., que se celebren per totes les comarques de Catalunya i que té el seu ressó a la premsa en el setmanari anomenat «*La Terra*».

Però aquest movimient, que en apariència dóna vida a aquesta institució, no és tan sols dels rabassaires, sinó que és, — segons afirmacions fetes pel capdevanter del mateix, il·lustre professor de nostra Universitat, Dr. Duran i Canyameres, una nova forma de l'actuació socialista, que des dels últims del segle passat treballa per reivindicar a la classe obrera en els seus drets, a l'estendre's en defensa de l'obrer pagès, dels abusos que moltes vegades era objecte per part d'egoistes propietaris que explotaven la necessitat de l'agricultor.

I si aquest moviment porta el nom de rabassaire és tan sols per haver-se iniciat amb motiu d'una reclamació general feta pels mateixos, perquè fossin millorades les condicions en què es trobaven en el referent a adobs, transport, brema, jor-

nals, etc., cada dia més costosos, amés de la redempció de la rabassa morta, igualant aquest contracte al d'emfiteusis.

Aquesta campanya en pro de la clase pagesa ha trobat la seva acullida en els elements governatius, havent sigut inclosa la solució de les reivindicacions per ells demanades, en el programa ministerial d'un dels darrers governs lliberals, per una R. O., va encomanar a l'Institut de Reformes Socials, un projecte de llei que regulés tot ço que fa referència amb la vida agrícola, especialment la regularització dels contractes agraris.

Mes tenim el presentiment que aquest projecte patirà dels defectes de la centralització, i seguint la tendència iniciada del Còdi Civil es voldrà reunir en una sola forma les diferentes menes de contracte que han aparegut per tota la Península, portant-nos a equívoques conseqüències, tal com s'esdevé ara, amb la rabassa morta; les quals, serien bones d'estalviar, donant vitalitat a les formes locals, a la legislació foral, que és en realitat la que fonamenta la vida contractual agrícola.

En un treball publicat per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, després de fer-se una detinguda història del planejament del problema agrícola a Catalunya es dóna contestació a la consulta feta pel de Reformes Socials sobre el mateix, resultant de força interès. I per la Mancomunitat de Catalunya s'està ultimant la publicació d'un "Projecte de regulació dels censos, rabassa morta i terratge a Catalunya" fonamentat en la legislació foral catalana i en els usos i costums del bon pagès; a més, aquesta corporació, vetllant pels problemes que requereixen una solució urgent, està organitzant el "Crèdit agrícola", per tal de protegir i ajudar a les tasques del pagès i donar els medis per un més gran floreixement de la nostra agricultura.

Joan CLAVELL

L'Art i la Ciència

L'ARTISTA.—La Ciència és àrida, amic meu, i jamai podrà proporcionar-vos el plaer que vos proporciona una obra artística. Una obra bella vos enlairarà l'esperit i vos el farà fruir del goig del coneixement de la Bellesa; en canvi aquest goig no l'haureu jamai en les llargues hores que passareu tancat en un laboratori o bé de cap sobre vostres llibres.

El Científic.—No em convenceu amb vostres raons, car sostinc que difícil cosa és mantenir la prioritat de l'Art sobre la Ciència.

L'Artista.—També nosaltres la tenim la nostra Ciència que ens dicta les seves regles. Regles tals que, qui no les compleix, no pot arribar a impresionar amb ses obres. Mes són regles que, com a científiques, vos són pesades d'apendre i hom prefereix que l'experiència les hi vagi ensenyant, poc a poc si voleu, d'una faisó, però, bonica i agradable.

El Científic.—Vos mateix, no obstant, les reconeixeu com a necessàries.

L'Artista.—Necessàries sí, mes que un cop sabudes les practicareu gairebé inconscientment, guiat sols per la febre

de la inspiració i vos sortiran naturalment, perquè naturals són.

I amb una obra bella, proporcionarèu plaer a molta més de gent, que no pas amb un seguit de conferències científiques, on escatireu temes tant interessants com voldreu, però que resultaran emprius per vostre auditori.

El Científic.—En error esteu en aquests i en els anteriors raonaments, amic méu. Això no obstant, a molts i molts convenceríeu amb les vostres paraules.

Mes vos oblideu una cosa, i és que no podeu comparar la multitud dels qui comprenen l'Art, que tenen el gust suficientment educat, amb el nombre dels qui poden fruir de la Ciència pura. Car per compendre aquesta, necessitareu coneixements molt més difícils d'adquirir que no pas el bon gust de què vos acabo de parlar, i no sols més difícils, sinó també més llargs i més penosos, car no els podreu adquirir del mode bellament agradable que vos heu dit, sinó a còpia d'estudi i de reflexió.

A mida, però, que vos aneu iniciant en els misteris de la Ciència, que aneu avançant pels camps immensos de la veritat, vostre esperit s'embellirà amb el goig que treureu de vostre treball i la llum s'anirà fent en ell. I coneixereu que la inspiració no és exclusiva dels artistes, sinó que també la necessitareu per avançar en vostre camí vers el Coneixement. I coneixereu moltes i moltes coses de pletòrica bellesa, la qual bellesa ara no la veieu, car no la podeu compendre, inclinant-vos açò a dir que no la tenen.

L'Artista.—Així digueu que la Ciència és egoista, car sols als seus elegits favoreix amb sa bellesa. I digueu que són aquests un nombre petit d'homes que obren egoistament, sense ocupar-se de fer partícips als seus consemblants de la bellesa de què són ells posseidors, car la guarden per ells sols, per la seva intimitat i fan com una casta que, a bon segur, es deu creure superior als demés mortals. En canvi el sentiment de l'Art és desinteressat i l'artista sols procura fer fruir del mateix goig que ell ha fruït als seus consemblants, si-

guin quants més millor i sentint sols que no puguin sentir-lo tots en el mateix grau que ell, car els uns ho compendran millor que els altres, però tots seràn perxò impresionats.

El Científic.—Parleu d'un mode, tantmateix, ben apassionat; parleu com a artista, tot passió i sentiment. Observeu, però, com jo vos parlo, sense dar cabuda en mon pensament aquesta passió i aquest sentiment, i si reflexionéssiu com jo els reflexiono els vostres raonaments, veuríeu sense gran esforç quant falços són.

Com voleu blasmar la Ciència d'egoista si tot ço que la humanitat sap i té, ho deu a la Ciència? Ara, si ve un bacteriòleg, per exemple, i vos ensenya a través del seu microscopi el món grandiós dels infinitament petits, voldreu fruir com ell de la bellesa que allí hi haurà? No podreu, amic meu!, car n'hi veureu la milèssima part o encara menys. Ni compendreu els misteris que poc a poc va arrancant a la Vida, representada per aquells éssers tant petits. Ell, però, treurà ses conseqüències i farà els seus estudis amb plaer, car anirà pels camins de la Veritat, l'únic que sadolla nostre esperit. I de les conseqüències que en tregui, què en farà sinó llegar-les a la humanitat perquè se n'aprofiti? I farà públiques les seves recerques, i els homes en treuran un ver profit, mes no les entendran i per això diran que la Ciència és àrida i pesada.

Dieu també que els científics es creuran ésser una casta especial? Ben errat aneu, car la Ciència obre sos braços a tothom i a tothom voldria que arribés el seu alè vivificant. Digueu-me també, recordant les figures dels grans savis, si no han sigut tots de sentiments nobles i altruistes.

L'Artista.—M'aneu convencent amb vostres raonaments, tantmateix ben exactes i veig que teníeu raó quan heu dit com és difícil cosa mantenir la prioritat de l'Art sobre la Ciència.

El Científic.—Com cosa difícil fora, amic meu, mantenir que amb la Ciència sola, quedaria satisfet l'esperit humà.

Antoni CAMPINS

Plática Eucarística del Dr. López Peláez

a los sacerdotes del Congreso Litúrgico de Montserrat

En preciosísimo folleto, en octavo, de 45 páginas, publicó el malogrado Sr. Arzobispo de Tarragona, Rdmo. Dr. don Antolín López Peláez, sus admirables trabajos del Congreso Litúrgico celebrado en el Monasterio de Montserrat en Julio de 1915. Lo integran una Carta al Rdmo. Padre Abad de Montserrat sobre:

I. El Proyecto del Congreso. Excelencias de la Sagrada Liturgia; II. Presentació del Congrés. Objeto de la Asamblea; III. Concio ad clerum et populum. Sujeción de la Liturgia a la Sede Romana; IV. Plática eucarística a los sacerdotes; y V. Ofrecimiento de *El Eucologio.*

Dichos trabajos, todos de grandísimo mérito científico y literario, figuran en la Crónica del Congreso. *Reseña Eclesiástica,* Revista que con tanto entusiasmo publica la *Asociación de Eclesiásticos de Barcelona,* insertó íntegra la *Concio ad clerum et populum,* ponderando su altísimo valor y la brillantísima actuación del insigne Metropolitano de la Provincia Eclesiástica de Cataluña en el Congreso Litúrgico Montserratense y *Vida Cristiana,* timbre de gloria de los Rdos. Padres Benedictinos del venerado Monasterio, la insertó vertida en pulcra y atildada lengua catalana.

Por la lectura de las referidas disertaciones en latín, catalán y castellano, se ponen de relieve la admirable sabiduría y unción apostólica del preclaro y eminente Arzobispo, su dominio de las lenguas de Cicerón y Horacio, Fray Luis de León y Santa Teresa de Jesús y el cabal conocimiento que adquirió de la lengua de su Archidiócesis, en los pocos meses que entónces llevaba en Cataluña, menos de dos años, conocimiento que le permitía predicar y escribir en catalán y dirigirse no sólo a humildes campesinos, sino, aún, a público tan intelectual como el que integraba dicho Congreso.

Todos los trabajos que figuran en el referido folleto son interesantes y bellos por demás, pero, lo es, sobremanera, el que se titula *Plática Eucarística a los sacerdotes,* que pronunció después de la exhortación latina, en el solemne Pontifical celebrado el día 6 de Julio del expresado año, según el Ritual Romano, momentos antes de distribuir al clero asistente el pan de los ángeles.

Es dicha plática de imponderable y sencilla elocuencia, no comprendiendo como no se han hecho de la misma, millones de ejemplares para difundirlos por España y América, como no la reprodujeron íntegra los periódicos y revistas, para que fuese meditada y admirada por millares de lectores, como, por fin, no se ha traducido a todas las lenguas, para que a todos los católicos del mundo, llegasen periodos tan profundos, tan hermosos, tan conmovedores, tan propios para exhortar a la virtud y al amor a Jesús Sacramentado.

El difunto Sr. Arzobispo de Tarragona, cuya vastísima erudición y saber atestiguan sus cuarenta volúmenes y centenares de folletos, discursos, sermones, artículos, etc., raya a altura verdaderamente prodigiosa en la oratoria sagrada. Tiene sermones que pueden compararse a los mejores de San Juan Crisóstomo, San Basilio, San Ambrosio, El Beato Juan de Avila y Fray Luis de Granada. Si en sus obras históricas, literarias y Sociales, sorprende un inmenso caudal de conocimientos, en sus homilias, pláticas y sermones se contempla no sólo al teólogo excelso y al moralista egregio, sino también al magno conocedor del amor divino, conocimiento que le permitía extasiarse ante los resplandores del cielo, claridades y maravillas sobrenaturales que sabía hacer sensibles, patentes y contemplantes a sus oyentes. No pueden leerse sus

sermones sin quedar conmovido el corazón y edificada y sublimada el alma ante la grandeza de sus ideas, siempre ricas y llenas de vida, siempre saturadas de majestad y siempre manifestadas con nítida resplandeciente frase, con toda prístina tersura y pulcritud acabada y cincelada.

Pues bien: En la *Plática Eucarística* a los sacerdotes y religiosos y a los fieles, que de lejanas regiones se congregaron en Montserrat, se excede, se magnifica, el sabio Metropolitano, a toda ponderación y elocuencia. Es una página de magistral y sorprendente belleza espiritual. A través de sus períodos se respira la acendrada y tierna devoción del Prelado, su intensísimo amor a Dios Nuestro Señor, su anhelo de gloria para la Iglesia Católica, su apostólica caridad, su ardiente celo y apostolado para con el clero y fieles todos.

El sapientísimo Arzobispo, se presenta y manifiesta en su Plática, cantor excelso de la Sagrada Eucaristía. Demuestra y hace evidente la sublimidad infinita del Augusto Sacramento del Altar y luego manifiesta y pone de relieve la pequeñez y la ingratitud del hombre a favor del cual se instituyó tan celestial banquete. Para dejar bien ostensible, esta distancia inmensa, entre Dios y el hombre, entre el cielo y la tierra, describe y pondera los tesoros inagotables que el hombre constantemente recibe de Dios desde su niñez; los dones materiales con que le enriqueció; los intelectuales y morales con que le dignificó; los joyeles de gracias con las cuales le exaltó sobre todos los demás seres. Dios, dió al hombre entendimiento para comprender las cosas y elevarse del orden sensible al suprasensible y corazón para tender a lo bueno, para aspirar y elevarse a Dios, hasta identificarse con Él. Señala, luego, El Rdmo. Dr. López Peláez, cuánta es, la ingratitud humana, que no sabe, que no quiere, corresponder a tantos favores, a tantos dones y bienes; cuánta es, su maldad, ya que no sólo no sabe agradecerlos, sino que múltiples veces, orgulloso, se revela contra Dios; soberbio y malvado, los vilipendia y denigra, empleándolos, no para su perfección espiritual, sino para perderse y perder a sus semejantes.

El Sr. Arzobispo para más mover la piedad, devoción y apostolado del clero que le escucha, momentos antes de acercarse a la mesa eucarística, le exhorta e invita a considerar, cada uno, su propia vida, encareciéndoles que cada cual, con la mayor humildad,

vaya siguiéndole a él, en la aplicación que de sí hace acerca de cuánto de manera tan edificante va manifestando.

Es esta plática, admirable por antonomasia, es plática que no sólo deben meditar los Ministros del Altísimo, sino los fieles todos, pues también éstos, tienen su apostolado, que en cierto modo es continuación y complemento del desarrollado por el clero. Cada católico, puede ver a través de aquellos bellos y maravillosos conceptos, cuán lejos se halla de corresponder a las inefables gracias y beneficios que constantemente recibe de Dios y así estimular e impeler a su corazón y a su inteligencia a elevarse al manantial, al origen, de toda belleza, de toda bondad y de toda verdad. El seglar, al igual que el sacerdote, puede, no sólo enmendarse, sino además edificarse y aún perfeccionarse con la profunda lectura de tan preciosa plática. Con ella se acrecientan la devoción y la fe, se arraiga en las almas la gratitud al Supremo Hacedor, crecen los impulsos y las ansias de saber corresponder a los divinos beneficios. Y no sólo, es edificante esta Plática, para los católicos: aún para los apartados del camino del bien, aún para los esclavizados por el error y por la culpa, pueden aquellas salvadoras ideas, renovar la fe y la virtud apagadas, pueden encender en las almas los efluvios, los anhelos del santo amor y temor de Dios, conquistándolas para la vida eterna y dichosa, revistiéndolas de las gracias y esplendores celestiales, haciéndolas dignas de la felicidad sin límites, de la gloria que jamás mengua ni termina.

Por ello, pues, nosotros, que somos, desde hace largos años, admiradores del sabio Arzobispo, del cual, tantas pruebas de estimación y confianza hemos recibido y tantos alientos para trabajar en la esfera de la buena prensa, nosotros, que estamos plenamente convencidos de lo mucho, muchísimo, que valía, aquel magnánimo entendimiento, de que su labor era verdaderamente apostólica, de que era un siervo de Dios, con toda evidencia providencial, nos complacemos en publicar íntegra dicha exhortación, a fin de que, difundida, divulgada, popularizada y traducida a los idiomas más hablados, ejerza benéfica y grande influencia en todos los estados sociales. No lo dudamos. Esta *Plática Eucarística* debe ser leída y meditada por todos y muchas veces. Debe convertirse en una devoción frecuente, más aún, continua. Es corta, y por tanto, puede leerse en breves minutos. Está hermosa y atildadamente escrita y por tanto desde sus primeros párrafos atrae el

deseo y gusto de leerla. Es sencilla de entender y por tanto, todos, así doctos como gentes de sencillo conocimiento, pueden comprenderla. Trata de Dios, de la Vida Eterna, de las criaturas, del hombre, de sus facultades y potencias anímicas, de lo espiritual y eterno; por tanto, de problemas que a todos deben preocuparnos, por los cuales hemos de interesarnos, sin los cuales la desdicha y el castigo serían nuestro eterno tormento y condenación.

Léase pues, y que sus ejemplares lleguen a manos de todos, pobres y ricos, ignorantes y sabios, seglares y sacerdotes. Léase cada día, a ser posible y cuando menos antes y después de la recepción de los Santos Sacramentos de la Penitencia y Eucaristía, a cuya preparación devota y sincera es esta plática valioso y eficaz medio. Creemos que esta santa virtud de mover a piedad, a amor y ternura hacia Dios tiene esta plática.

Bendiga, el difunto Prelado de la Iglesia de Cristo, el siervo de Dios, Antolín, desde el cielo, estos nuestros deseos y aspiraciones y ruegue al Altísimo, que la lectura de tan hermosas páginas levante las almas al cielo y las enardezca y caldee en la santidad. Ellas pueden tener la virtud no sólo de excitar a devoción y a amar a Dios sobre todas las cosas, no sólo para cumplir cada cual con sus deberes de sacerdote o de seglar, sino que al propio tiempo pueden hacer nacer en los entendimientos, vastos ideales y planes de propaganda; en sus corazones, magnos entusiasmos de apostolado; mover a las inteligencias a empresas y estudios extraordinarios, para más agradecer los divinos favores de que el Altísimo las enriqueció al darlas facultades intelectivas superiores y gracias tan preciosas y que por consiguiente tanto las obligan a excederse por encima de los deberes usuales a los más. Cuantos entendimientos soberanos, no hay, que por no querer trabajar, o por no comprender bien su altísima jerarquía y dignidad, lo dejan abandonado, sin hacer brillar sus ideas y pensamientos, sin con ellos orientar e iluminar a las multitudes, sin con ellos hacer frente a esotras ideas turbias y obscuras que no construyen, sino demuelen; que no vivifican y confortan sino que empobrecen y aniquilan; que no levantan a Dios sino que abisman; que no salvan y santifican, sino condenan y maldicen para siempre jamás.

¡Cuánto no pueden mover y alentar estas admirables páginas a escribir y a hablar, cuánto a actuar en la prensa y en la labor pública para el mayor bien de la sociedad! ¡Cuánto a excitar las vo-

luntades a trabajar decididamente, sin retrocesos ni desfallecimientos, en la magna, en la urgente cruzada de combatir a la impiedad y a toda inmoralidad, de iluminar y adoctrinar a los pueblos, de dignificarlos y santificarlos!

¡Oh, cuanta no sería nuestra dicha, si pudiésemos ver centuplicadas sorprendentes ediciones de tan precioso escrito y verlas difundidas por todas partes hasta haberlas en cada hogar y en manos de cuantas personas los integran. Tamaña suerte, tendría mucho de providencial, sería un verdadero apostolado, sería el apostolado celestial del Arzobispo López Peláez.

He ahí el preciadísimo documento:

« Siempre que en presencia de Jesús, mirándome sus ojos desde el altar, con la Hostia sacrosanta reposando todavía como en un trono sobre mi pobre corazón, con la sangre divina circulando aún por las venas, fácilmente inflamables con la fiebre de desordenadas pasiones, dirijo la palabra a los fieles al distribuirles el pan eucarístico, me siento embargado por la emoción, la frase tiembla en los labios, brotan del entendimiento desordenadas las ideas y en más de una ocasión, faltándome otros medios de comunicarse al alma de los oyentes la mía, háme concedido el cielo el don de las lágrimas. »

«Nunca, con todo, como hoy me sentí tan conmovido al repartir a sus propios ministros la Sagrada Eucaristía, al dar el pan de los ángeles a quienes tienen la misma facultad que yo para hacerlo bajar de los cielos, viéndome rodeado, a guisa de esplendente preciosísima corona, de centenares de venerables y por mí muy venerados sacerdotes, que tantas veces con magnífica y devota elocuencia explicaron los misterios de la comunión sagrada. »

«¿Qué deciros ahora, que vosotros, los predicadores de la palabra divina, no hayáis dicho mejor que yo en semejante oportunidad al pueblo? ¿Cómo aumentar la devoción a Jesús sacramentado en los que recibiéndole todos los días y entregándole a los demás en concepto del más rico presente, conocen por experiencia, por lo frecuente del trato, ser dulce y suave, más que panal de miel, y alegría de los corazones, gérmen de la castidad, manjar de los fuertes, esperanza de mayores placeres y de venturas inmortales? »

« Costumbre, empero, pronunciar algunas palabras antes de que se dé a gustar al que es la palabra eterna, no serán otras hoy las mías sino las que momentos há balbuceaba teniendo dentro de mi cuerpo el de mi Señor Jesucristo: *Quid retribuam Domino pro*

omnibus quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo. ¿Qué daré al Señor por todo lo que me ha dado? Recibiré el cáliz de lo saludable e invocaré el nombre del Señor.»

«Dictólas al Real Salmista el Espíritu Santo, y la Iglesia, con su acostumbrada oportunidad, las adoptó en la Liturgia, poniéndolas en labios del sacerdote antes de llevar a ellos el cáliz consagrado; porque se prestan a muy piadosas consideraciones y encierran un tesoro de fecunda meditación.»

«Yo, al repetirlas, pensaba, y eso mismo podéis considerar vosotros, en parte con sentimientos de humildad más que de justicia, al acercaros al celestial banquete: *Pro omnibus quae retribuit.* Todo Él me lo ha dado. Suyo es cuanto tengo. Sin su especial bondad para conmigo nada sería; continuaría en el seno de la posibilidad, donde tantos siglos estuve hasta que, sin mérito ninguno por mi parte, me llamó a la vida de la naturaleza y a la vida de la gracia, rescatado de la servidumbre del demonio y del pecado al precio infinito de su sangre. Enriquecióme al nacer con dotes de que tantos otros carecen, y de las cuales seguramente muchos harían uso mejor que el mío; me proporcionó hogar cristiano, donde una madre santa púsome por primeras palabras en los labios la profesión de fe católica; olvidando mis ingratitudes, mis deslealtades, las flaquezas mías de todo género, me segregó de la multitud, me escogió para confidente y sacerdote suyo, poniendo en mis manos las llaves del cielo y en mi lengua, con las palabras que absuelven o condenan, las que hacen bajar al cordero inmaculado desde el trono resplandeciente de la gloria hasta la tabla humilde de los altares. En toda mi existencia, sin hacer otra cosa, no habría tiempo suficiente para ponderar los beneficios que la mano liberalísima del Señor me ha dispensado y los que, por dignación de su misericordia, espero recibir.»

¿Cómo corresponder? ¿Qué retornar a quien nada necesita, al autor de la creación, al dueño de cuanto existe, al que puede hacer surgir del seno de su omnipotencia otros mil mundos más ricos que éste? ¡Si no poseo más que lo indigno de ofrecerse, si mío es solamente el error, la culpa, lo que en mí hay de imperfecto! *¿Quid retribuam?* Todos, menos yo, podrían hacer ofrendas a la divinidad. Fué mi corazón foco ardiente de concupiscencias desordenadas; por mi entendimiento cruzaron como siniestros relámpagos en noche obscura ideas de odio, de envidia y de orgullo; las alas del alma, hechas para volar por las regiones resplandecientes de la virtud, ensuciáronse con el polvo infecto de la tierra; de los sentidos y potencias otorgados para glorificar al Soberano dador, hice instrumentos con que ofenderle y rendir culpable culto a las

criaturas olvidando que la belleza de éstas no es sino pálido reflejo de la infinita del Supremo Artífice. ¿Podría yo, que despojéme de la vestidura nupcial, de las galas y explendores de la gracia divina, y arrastré por el lodo del vicio el manto de la realeza con que fuí condecorado al recibírseme entre los hijos de Dios y herederos de su gloria, ofrecer algo que no fuese indigno de su pureza inmaculada, de aquella majestad ante la que tiemblan los más excelsos serafines?

«Ya que nada puedo dar, limitaréme a recibir lo que se me diere. El Señor me galardona por la aceptación de mis propios dones cuando recompensa lo que parece virtud mía. *Calicem salutaris accipiam.* Recibiré su cáliz, que es el cáliz de mi salud. Por lo mismo que estoy enfermo, y débil, y pobre, e inclinado a toda miseria, tomaré el licor que vivifica y conforta, el licor de su sangre, para que me lave y limpie el alma, y regando el corazón lo convierta en jardín de todas las virtudes, y discurriendo por las venas trueque el fuego de las pasiones en fuego de caridad y devoción, y mezclándose con mi sangre la haga digna de ofrendarla en los altares del cumplimiento del deber hasta la última gota por honrarle y servirle. Y entonces, ¿teniendo a Dios, qué me faltará? Estando Él conmigo, ¿quién prevalecerá contra mí?

Purificada, caldeada, enrojecida mi lengua con la sangre redentora, *nomen domini invocabo,* invocaré el nombre del Señor, ese nombre que el incrédulo aborrece, blasfema y maldice, y es para el creyente música en el oído, miel en los labios, fuerza en el corazón, alegría en el alma. Invocarélo como escudo en los peligros, bálsamo en las heridas, consuelo en los infortunios, esperanza en las derrotas, himno de gracias en la hora del triunfo; y haré que los demás lo oigan, pronunciándolo con amor y respeto en la predicación y en la catequesis, en mis conversaciones, conferencias y discursos y, si para ello tuviere facultades, lo estamparía en las hojas del libro más duraderos que los monumentos de bronce, lo llevaría en alas del periódico, que llega a donde no alcanza la voz más podeerosa, y haría que resonase en las Cámaras soberanas, donde se dicta a la nación las leyes.»

«Fruto de mi comunión en un Congreso Litúrgico sea que al tomar en las manos y beber el cáliz del Salvador invocando su nombre, siempre que celebre la Santa Misa, mis palabras, mis acciones, los movimientos de mi cuerpo, de mis manos, de mi cabeza, de mis ojos, todo esté conforme a las disposiciones de su Representante en la tierra para aumento de mi piedad y edificación de los fieles.»

« Finalmente, recibiendo con ánimo agradecido y devoto el cáliz de la salvación, el nombre que invocaré al cogerlo en las manos me anima la confianza de invocarlo eternamente, cuando mi salvación esté asegurada viendo sin nubes al que ahora diviso a través de las especies eucarísticas, poseyendo sin temor de perderle al que hoy tendré un momento dentro del corazón, cuyas llaves le entrego para que no salga de él nunca su gracia y su voluntad santísima sea quien lo rija y gobierne, de él en absoluto disponiendo. »

Tal es, la admirable Plática, pronunciada en la grandiosa Misa Pontifical del Metropolitano Tarraconense, en la Basilical y Cenobial Iglesia de Montserrat. Los explendores basilicales, las magnificencias pontificales, la presencia de los Reverendísimos Sres. Nuncio Apostólico y Prelados de Cataluña, del Abad y comunidad benedictina, el concurso de centenares de eclesiásticos seculares y regulares y de innumerables fieles daban al Metropolitano oficiante, mayor grandeza, constituían para él un marco de vívidos fulgores, una corona de radiante luz. Su palabra apostólica, magistral y de sublime y a la vez sencilla y fervorosa elocuencia le asemejaba a un verdadero, venerable, antiguo Padre de la Iglesia. Torrentes de luz y de caridad se desprendían de sus conceptos.

Lectores de estas líneas, leedlas una y otra vez; una y otra vez meditadlas. Cuanto más las leais, más os gustarán, mayor riqueza hallaréis en ellas, más grandes tesoros y bienes espirituales en ellas apreciaréis. Es esta joya, joya espiritual y literaria, es joya imponderable, es joya de oro y diamantes de subidos quilates; es, toda ella, de sublime, serena y reposada majestad. Aprendedla de memoria, grabadla en lo íntimo de vuestro corazón, procurad la conozcan cuantos más mejor. Es prenda y signo de bonanza, es arco iris celestial, es consuelo, amparo, bálsamo y aliento; es luz, es guía, es vida, es esperanza; es amor divino, es fuente de virtudes, manantial de gracias inefables; mueve a contrición y arrepentimiento; es enseñanza para enmendarse, es doctrina para ilustrarse y documentarse en las verdades eternas; es preparación para recibir lo más dignamente posible a la Majestad divina; es invitación y aliento para el Apostolado, es medio de salvación, es camino que conduce al cielo!

Francisco NABOT Y TOMAS

les lletres i les arts

Les lletres catalanes, de poc temps ençà, estan d'especial enhorabona, per la divulgació aconseguida mercès a publicacions força valuoses. D'una manera simptomàtica, han anat apareixent, revistes i publicacions novelles, tals como «*Mar i Cel*», «*La Rondalla del Dijous*», «*El Borinot*», «*Bella Terra*», etc., les quals són comprades amb assiduïtat pel gros públic, al costat d'altres d'un caient exclussivament literari, que per la seva importància, devem consignar.

Així, l'empresa d'«*Els Poetes d'Ara*» ha editat ja la tercera sèrie dels seus volums setmanals, amb tanta cura escullits per En Tomàs Garcés i prologats pels nostres millors crítics. Heu's a continuació, el nom dels autors dels poemes, fins ara publicats: Josep Pijoan, Clamentina Arderiu, Joan Alcover, Josep Carner, J. M. de Sagarra, J. Salvat-Papasseit, J. M. López-Picó, J. S. Pons, Marian Manent, Carles Riba, Maria A. Salvà, Guerau de Liost, Francesc Pujols, Ventura Gassol, J. Millàs-Raurell, Joan Guasch, Llorenç Riber i Salvador Albert.

Altrament, hom edita també «*La Novel·la d'Ara*», a l'estil de la literatura castellana i com aquella, gens recomenable pel punt de vista moral de la major part dels seus quaderns.

I suara darrerament, «*Els Contistes Catalans*», dels quals han aparescut ja tres contes del genial Carles Soldevila i dos de la moralitzadora Maria Bonshoms.

Ens plau força, poder remarcar avui, aquest fet curiós de les nostres lletres, que evidencia la immortalitat llur, a despit de moltes coses, alhora que palesa l'actual esperit de les multituds nosnostrades.—R. C.

EL Col·legi d'Advocats de Barcelona, solemnitzà la festa del seo Patró, Sant Ramon de Penyafort, amb una funció religiosa que tingué lloc el dia 27 de gener a l'església de Ntra. Sra. del Roser. Es de remarcar, la bella peroració que amb aital motiu pronuncià l'intel·ligentíssim orador sagrat Il·ltre. Dr. D. Lluís Carreras el qual feu el panegíric del Sant, amb una erudició ben remarcable.

Es referí a la llegenda *Sant Ramon de Cathalònia*, que el Beat de Fièsole, gravà sota la seva figura pintada per Fra Angèlic, a Sant Marc de Florència, la qual reflexa tota l'espiritualitat promotora del seu geni. Glossà les dues afirmacions que mereixé del bisbe Torres: I. «Sant Ramon de Penyafort fou l'home providencial enviat per Déu a Catalunya precisament en l'època que aquesta havia de pendre la forma de poble o nació perfecta». II. «Sant Ramon, és el català de més potència civilitzadora que ha existit». Remarcà, com influí, educant per la saviesa i l'exemple, els estaments de Catalunya, fins arribar al gran Rei En Jaume; i la seva obra prop de l'Església, amb l'ideal redemptor de la Mercè, la compilació de les Decretals, etc.—R. C.

BOIXOS D'ENRIC C. RICART.—*Galeries Dalmau.*—Els boixos d'En Ricart, són prou coneguts de tothom, per haver-los admirat en algunes edicions populars de literatura catalana i francesa i per la deliciosa «Auca de la festa major».

Es pot dir amb tota tranquilitat de consciència que En Ricart en el difícil art del gravat al boix, ha reeixit completament. En les seves obres creiem veure-hi un domini absolut de la tècnica. No cal dir com admirem també en els boixos d'En Ricart el bon gust que els avalora d'una faisó especial i que és fruit de l'exquisida sensibilitat de l'artista.—Q.

JAUME PAHISSA ha tingut exposades a «El Siglo» les seves obres. Ens ha mostrat en aquesta exhibició alguns paisatges a l'oli i d'altres al llapis. En Pahissa, prou conegut per tothom, no és un artista jove i per aquest motiu no té rès d'estrany que hi veiem, en les obres eixides de la seva ma, una tendència assats remota, que no produeix l'emoció d'una cosa nova. En l'actual exposició ens mostra els seus tan característics boscos d'arbres corpulents, carregats de fullatge tractats amb minuciositat i detallisme. En conjunt, l'exposició d'En Jaume Pahissa, ens produí una bona impresió.—Q.

RUSSINYOL, CASAS, CLARASSÓ I MARÍA RUSSINYOL.—*Saló Parés.* —L'exposició que anyalment fan En Russinyol, En Casas i En Clarassó, aquest any l'hem vist augmentada amb uns dibuixos colorits a l'aiguada, de Maria Russinyol, l'assumpte dels quals són escenes de ball andalús a base de "manolas" i "toreadores", amb fons de jardí i flors. Aquesta mena de dibuixos no ens han acabat de convèncer. Ens hauria plagut més que Maria Russinyol hagués escollit per tema dels seus dibuixos, coses no tan alienes a l'esperitualitat de la nostra terra.

En Russinyol i En Casas, com altres vegades, ens donen la impresió que és tan el coneixement que tenen de l'ofici i es tanta la facilitat de que estan dotats, que obtenen meravelles de llum i de color sense el més petit esforç. No cal dir que les obres exposades corroboren una vegada més la justa nomenada de que disfruten els seus autors. En Clarassó com sempre, acaba d'harmonitzar el conjunt.—Q.

R. DURAN CAMPS.—«*El Camarín*».—La nutrida exposició que el pintor R. Duràn Camps té en "El Camarín" ens ha interessat força. Les teles exposades a més d'una innegable valor pictòrica, tenen una elegància captivadora, que justifica abastament els retolets que hem vist sota la majoria de les obres que integren l'exposició, indicant que han sigut adquirides.—Q.

RAFEL ESTRANY.—*Galeries de «El Siglo»* —Aquest artista, més conegut pels seus aiguaforts, ens ha mostrat en aquesta exposició, una munió de pintures a l'oli algunes d'elles molt notables. No ens podem estar, però, de dir que els aiguaforts ens resulten molt més interessants que les seves pintures.—Q.

M. JOSEP SOLER.- *Galeries de "El Siglo"*. — Tossa és el tema de les pintures de M. Josep Soler. No és d'estranyar, que havent escollit aquest troç de la nostra costa com a model dels seus quadros, l'exposició ha de resultar enteressant per força. M. Josep Soler és un pintor que *fa lo que hi sap*, i això és sempre una qualitat remarcable.—Q.

vida acadèmica

— El dia 12 de gener, el president de l'Acadèmia Sr. Manuel Comas Esquerra donà una conferència sobre el tema "La topografia aplicada a l'excursionisme", il·lustrada amb projeccions.

— L'acadèmic Sr. R. Negre-Balet ha donat el dia 19 la seva anunciada conferència sobre el tema "El factor població des del punt de vista econòmic".

La discussió de la mateixa ha estat en la sessió del dia 26, en la qual hi han pres part, els acadèmics Srs. Ribelles (F.) i Cardona, continuant pendent de discussió per la sessió següent.

—A «l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona», el vice-president de l'Acadèmia, Sr. Alexandre de Mendoza, el dia 20, hi ha donat una conferència sobre el tema "Misión social de la mujer", la qual ha estat escoltada amb viu interès per tots els assistents i estenografiada per les alumnes de l'Institut.

—Han estat proposats darrerament i definitivament acceptats com acadèmics supernumeraris els senyors següents: Llorenç Sorli, Marçal Pascucci, Ignasi Garreta, Francesc Prat, Joan Amill i Joan Roig.

— El divendres dia 25, descansà en la Pau del Senyor, la virtuosa Sra. Dª Gertrudis Riera i Sol, mare del nostre volgut P. Director, Rvnd. Josep Soler, Sch. P.

En la Sessió del 26, l'*Acadèmia* exterioritzà el seu condol. Amb semblant motiu, tots els seus membres han posat de manifest, l'amistat que els lliga amb el seu Director; tot i pregant a Déu, hagi volgut acullir entre els benaurats del Cel, la seva ànima exemplar.

—A un quart de nou del matí, del dissabte dia 8 de març, en l'avinentesa d'escaure's l'aniversari de la dolorosa pèrdua del mestre volgut de tots Dr. Parpal i Marqués (Q. A. C. S.), es dirà una missa en sufragi de la seva ànima, en la Capella del Col·legi de Nostra Senyora, (Diputació, 277).

— Els exercicis espirituals d'enguany, començaran el diumenge dia 9 de març a les set de la tarda; continuaran els dies següents a les set del matí i a un quart de vuit del vespre i finiran el diumenge dia 16, a un quart de nou, amb la missa de comunió de consuetud.

AQUEST NÚMERO DE LA ACADEMIA CALASANCIA *HA PASSAT PER LA CENSURA MILITAR*

Imprenta de Angel Ortega – Aribau, 7 – Barcelona